

Oponentský posudok pre habilitačné konanie

Mgr. art. Svetlana Fialová, ArtD.

Vysoká školaýtvarných umení v Bratislave

„Moja existencia začala získavať výraznejšie obrysy presne vtedy, keď som stála na moste (nad riekou Hernád) nad splavom a pochopila som, že som tu, a že všetko, čo sa hýbe, bude trvať večne.“ (Svetlana Fialová, monografia, str. 351)

Podľa mňa citát, ktorý som vybrala z habilitačnej práce Svetlany Fialovej, ktorú napísala o svojich úvahách počas štúdia na Technickej univerzite v Košiciach na Fakulte umenia, v domácom prostredí - charakterizuje veľmi výstižne, ako na mňa vplýva jej tvorba všeobecne. Vnímam, ako nepretržité prúdenie obrazov, tvárí, tiel, predmetov, dejov...., presne tak, ako tok rieky, vynáša neviditeľný obsah na povrch a vieme, že s tým musíme niečo urobiť.

Písanie oponentského posudku je príležitosťou a možnosťou hlbšie sa oboznámiť s tvorbou kolegu. V prípade Svetlany Fialovej k dôslednejšiemu štúdiu jej doterajšej tvorby prispieva práve mohutná monografia z roku 2021 vytvorená aj ako habilitačná práca, ktorá bola vydaná vo spolupráci s Galériou Šopa z Košíc.

Keď som zbadala knihu po prvýkrát vo Východoslovenskej galérii, bola som pozitívne prekvapená, aká rozsiahla je tvorba výtvarníčky mladej generácie - vtedy som však ešte nemohla vedieť, že aj na základe tejto knihy budem hodnotiť jej doterajšiu prácu. Monografia vyvoláva pocit, že listujeme v denníku autorky - jednak je postavená viac-menej chronologicky, a na druhej strane máme pocit, že umožňuje pohľad do svojho osobného života. Svoje diela prezentuje v kontexte máp, dokumentov, osobných fotografií, ústrižkov textov a dokumentácií výstav aj odbornými reflexiami ako napr. úvodný text od teoretika Petra Tajkova alebo poetická úvaha, báseň od Juliany Sokolovej. Oponentovi nenáleží pozícia komentátora monografie, ale samotnej tvorby.

Postavy, figúry, tváre, grimasy, prostredia, citácie z dejín umenia – to všetko akoby vystrihnuté z fotiek z internetu, z bohatého archívu sociálnych sietí - nakreslené, zaznamenávané vedľa seba. Zastavené momenty v toku postmodernej, postinternetovej obraznosti. Akoby sme pozerali nekonečnú plošnú kompozíciu súčasnosti cez subjektívny výber autorky. Celou tvorbou prechádza pocit vyprázdnenosti a smútku nad svetom vyjadrený virtuóznou kresbou s iróniou a láskou. Nie je samozrejmosťou vybudovať silný, osobitný jazyk kresby, ktorý funguje od rozmeru poštovej známky až po veľkoplošné monumentálne realizácie. Monumentalita - ovládanie kresby veľkorozmerných postáv na vysokej úrovni - je odbornou, remeselnou kvalitou. Plocha, na ktorej pracuje, je niekedy tradičná japonská malá čerešňová drevená doska, alebo aj vydarená realizácia priestorovej kresby v interiéri budovy Technicomu Technickej univerzity v Košiciach. Autorka mixovaním rôznorodej kultúry – klasického umenia s popkultúrou, postinternetovým umením, svetom influencerov s klasickými a novými technikami kresby vytvára osobitný jazyk svojho umenia.

Svetlana Fialová akoby kreslila jednu kresbu od začiatku, a to aj napriek fyzickému posunu cez kontinenty: Košice-Praha-Bratislava-Londýn-San Francisco-Tokio-Košice, „loop“/slučka a

oblúk v jednom. Kresby sú plošné, akoby sme listovali v „nekonečnom komikse súčasného sveta“, ktorý je nekonečný v minulosti aj v budúcnosti.

Istú zmenu v kompozícii diel, ale aj obsahov v poslednom období v tvorbe Fialovej môžeme sledovať od obdobia narodenia jej dcéry, na ktoré reflektuje aj sama autorka v rozhovoroch, ale kresbou dieťaťa dokončuje aj svoju monografiu. Avšak kritickej sebareflexii ani kritickej reflexii postavenia svojho genderu v spoločnosti sa nikdy nevyhýbala, práve naopak, reagovala na ňu v tvorbe aj v rozhovoroch.

V jej dielach sa väčšinou neobjavuje centrálny motív, ktorý by nám zjednodušoval čítanie príbehu a sústredenie sa. Ako opačný príklad môžem uviesť kompozície z roku 2013 *Apokalypsa - Môjmu priateľovi je to jedno*, dielo *Neutrum* alebo veľkú nástennú kresbu z pobytu v Northampton z roku 2014. Myslím si, že autorkin zámer a pohľad spočíva práve v tom, že nič nie je centrálné, všetko má rovnakú dôležitosť.

Hierarchiu a dôraz vytvára sám divák s pozastaveným pohľadom na zlomok času. Centrum vzniká presne tam, kam sústreďujeme pozornosť, a súbežne sa nám otvárajú nové svety a príbehy.

Habilitantka spĺňa habilitačné kritéria schválené Umeleckou radou VŠVU, napriek tomu by som si dovoľila kritickú poznámku, že zoznam najmä zahraničných samostatných a kolektívnych výstav odzrkadľuje čiastočnú izoláciu od medzinárodných umeleckých udalostí našej umeleckej scény. Väčšina zahraničných výstav habilitantky bola realizovaná v okolitých krajinách, najmä v Českej republike. Musím pripomenúť malý počet zahraničných aktivít v renomovaných inštitúciách, ktoré sledujeme vo väčšine prípadov v prihláškach pre habilitačné konanie. Tento fakt hovorí o absencii kultúrnej politiky, jedným z hlavným cieľov ktorej by malo byť čo najviac podporovať a umožňovať medzinárodné spolupráce.

Otázky pre habilitantku:

Tvorbu autorky som opísala ako stále prúdiace obrazy a záznamy. V čom vidí najväčšie zmeny vo svojej tvorbe od samých začiatkov až po súčasnosť, z Košíc do Košíc?

Zaujímalo by ma jej názor na to, či sa podľa nej dá vyučovať umenie, a keď áno, v čom spočíva autorkina pedagogická metóda?

Mgr. art. Svetlana Fialová, ArtD. svojim dielom a akademickou praxou spĺňa podmienky na udelenie umelecko-pedagogického titulu docentka. Považujem ju za vhodného a oprávneného kandidáta, preto Umeleckej rade Vysoké školy výtvarných umení v Bratislave odporúčam udeliť jej akademický titul „docentka“ v odbore výtvarné umenie.

14.11.2022

Prof. Ilona Németh, DLA